

Παρέμβαση Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης και ΥΠΕΞ Ευ. Βενιζέλου στην Ολομέλεια του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για το περιστατικό στο Φαρμακονήσι (Στρασβούργο, 5.2.2014)

«Ευχαριστώ πολύ κύριε Πρόεδρε. Κυρίες και κύριοι βουλευτές, παρίσταμαι εδώ ως Προεδρεύων του Συμβουλίου, αλλά φυσικά διατηρώ πάντα την ιδιότητα του Έλληνα Υπουργού Εξωτερικών. Θέλω λοιπόν και υπό τις δύο αυτές ιδιότητες, πριν από οτιδήποτε άλλο, να εκφράσω τη βαθύτατη θλίψη της ελληνικής Κυβέρνησης και όλης της ελληνικής κοινωνίας, για τις ζωές που χάθηκαν στη θάλασσα, στο τραγικό συμβάν, στο τραγικό ναυάγιο, κοντά στο Φαρμακονήσι.

Έχουμε ζήσει τους τελευταίους μήνες πολλά τέτοια δράματα, με κορυφαίο το δράμα της Λαμπεντούζα. Ήδη σήμερα βλέπουμε ειδησεογραφικά να υπάρχει νέα πολύ μεγάλη πίεση στη θαλάσσια περιοχή της Λαμπεντούζα.

Παρά τις συνεχείς και άοκνες προσπάθειες που καταβάλλουν οι ελληνικές αρχές και ιδίως η ακτοφυλακή, υπάρχουν προβλήματα γιατί, όπως είχαμε την ευκαιρία να πούμε και στην προηγούμενη συζήτησή μας για τις πιέσεις που ασκούνται στην Βουλγαρία, στα χερσαία σύνορα της Βουλγαρίας, η Ελλάδα, όπως και οι άλλες νοτιοευρωπαϊκές μεσογειακές χώρες, έχει τόσο εκτεταμένες ακτογραμμές, έχει να προστατεύσει και να διαφυλάξει τόσο εκτεταμένα ευρωπαϊκά σύνορα, ώστε φυσικά δεν επαρκεί πάντα ο μηχανισμός, και έχουμε να αντιμετωπίσουμε περιστατικά, τα οποία είναι πια τελείως διαφορετικά σε σχέση με αυτά που είχαμε ζήσει στο παρελθόν, γιατί η κρίση, ο εμφύλιος πόλεμος στη Συρία, το τεράστιο ρεύμα προσφύγων που έχει δημιουργηθεί, προκαλεί τεράστιες πιέσεις και κάθε μέρα έχουμε να αντιμετωπίσουμε τέτοιου είδους προβλήματα.

Η τραγωδία στο Φαρμακονήσι είναι λοιπόν ένα χαρακτηριστικό δείγμα αυτής της σοβαρής μεταναστευτικής πίεσης. Να σας δώσω μερικούς αριθμούς:

Από τον Αύγουστο του 2012, η κατάσταση στο Ανατολικό Αιγαίο Πέλαγος έχει επιβαρυνθεί εντυπωσιακά. Το 2008 είχαμε 15.000 περιστατικά, τα οποία είχαν μειωθεί εντυπωσιακά πριν από την τελευταία έκρηξη στη Συρία, και το 2011 είχαμε μειωμένα περιστατικά, και το 2012. Από τον Αύγουστο, όμως, του 2012, έχουμε μία επιδείνωση. Καλύπτει το ελληνικό λιμενικό σώμα, η ελληνική ακτοφυλακή, μια περιοχή μεγαλύτερη των 2.000 τετραγωνικών χιλιομέτρων στη θαλάσσια περιοχή του Ανατολικού Αιγαίου. Και η περιοχή αυτή, βέβαια, περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό νησιών και βραχονησίδων. Μέχρι στιγμής, έχει προβεί σε ενέργειες διάσωσης 3.120 ατόμων. Αυτό αναλογεί στο 29% όλων εκείνων που έχουν διέλθει χωρίς έγγραφα και χωρίς νόμιμες διαδικασίες τα σύνορα.

Στην προκειμένη περίπτωση το τουρκικό αλιευτικό σκάφος εντοπίστηκε από τις επίγειες δυνάμεις που εδρεύουν στο Φαρμακονήσι, ενημερώθηκε αμέσως το περιπλέον σκάφος του λιμενικού Σώματος που έσπευσε στην περιοχή, υπήρχαν εξαιρετικά δυσμενείς καιρικές συνθήκες και φτάσαμε σε ένα δράμα, πραγματικά, γιατί τελικά είχαμε έναν σημαντικό αριθμό ζώων, ανθρώπινων ζώων που χάθηκαν.

Το περιστατικό αυτό μας έχει ευαισθητοποιήσει ιδιαίτερα, όπως είχε την ευκαιρία να τονίσει ο Έλληνας Υπουργός ναυτιλίας, ο κ. Βαρβιτσιώτης σε επιστολή του προς τον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης, αλλά και προς την κα Malmström. Έχει ήδη διαταχθεί και διεξάγεται ανεξάρτητη δικαστική έρευνα για τα περιστατικά αυτά. Θέλουμε να διερευνήσουμε πλήρως τα γεγονότα, θέλουμε να μάθουμε απολύτως την αλήθεια. Θέλω να σας διαβεβαιώσω ότι δεν υπάρχει καμία σκοπιμότητα που να περιορίζει το εύρος και το βάθος της έρευνας αυτής. Θα εφαρμοσθεί ο νόμος. Θέλουμε να λειτουργήσει παιδαγωγικά και παραδειγματικά το συμβάν αυτό. Δεν μπορώ να προδικάσω την έρευνα. Ξέρω ότι και η FRONTEx, όπως έχω διαβάσει στον Τύπο, έχει τα δικά της στοιχεία και τις δικές της καταγραφές. Το Λιμενικό Σώμα έχει παρουσιάσει τα στοιχεία, όπως έχουν

καταγραφεί μέσα από τους δικούς του μηχανισμούς.

Σημασία έχει να αντλήσουμε συμπεράσματα από αυτή την εμπειρία. Όπως είχα την ευκαιρία να πω και στην προηγούμενη συζήτηση για την Βουλγαρία, πρέπει να φανεί η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη, πρέπει να εφαρμοσθεί η αρχή της δίκαιης και αναλογικής κατανομής των βαρών, πρέπει να αντιμετωπίσουμε την πίεση, η οποία είναι καθημερινή και ταυτόχρονα να διαμορφώσουμε ένα θεσμικό πλαίσιο που είχα την ευκαιρία στην προηγούμενη συζήτηση να παρουσιάσω αρκετά αναλυτικά. Είναι μια προτεραιότητα της Ελληνικής Προεδρίας του εξαμήνου αυτού, αλλά και μια προτεραιότητα της Ιταλικής Προεδρίας του επομένου εξαμήνου, η μεταναστευτική πολιτική, η διαμόρφωση μιας ακόμη πιο ολοκληρωμένης στρατηγικής για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών.

Σας θυμίζω ότι ήδη το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο έχει αφιερώσει δύο μεγάλες συζητήσεις των περασμένο Οκτώβριο και τον περασμένο Δεκέμβριο. Η Σύνοδος, η άτυπη Σύνοδος των Υπουργών Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων, πριν από λίγες μέρες, στις 24 Ιανουαρίου στην Αθήνα έδωσε την ευκαιρία στους Υπουργούς και στην αρμόδια Επιτροπή, την κα Malmström, να συζητήσουν για το τι πρέπει να γίνει και στην μετά τη Στοκχόλμη εποχή και στόχος μας είναι μέσα και από τις προτάσεις που θα παρουσιάσει η Επιτροπή, να ολοκληρώσουμε τον Ιούνιο στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αυτό το σχέδιο της διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών.

Αυτό το επίπεδο του μεσομακροπρόθεσμου προγραμματισμού δεν δίνει, βέβαια, απάντηση στις καθημερινές πιέσεις, τα δράματα, την αγωνία, την εκμετάλλευση, το οργανωμένο έγκλημα, που πολλές φορές κρύβεται πίσω από αθώους ανθρώπους, από πρόσφυγες που αναζητούν μια καλύτερη τύχη, αναζητούν προστασία από τις απάνθρωπες συνθήκες που υπάρχουν στη Συρία, αλλά και άλλες περιοχές της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής. Θέλω λοιπόν και εκ μέρους του Συμβουλίου και εκ μέρους της ελληνικής κυβέρνησης να σας διαβεβαιώσω ότι η έρευνα θα είναι πλήρης, η ευαισθησία μας είναι απόλυτη και η συνεργασία με την Επιτροπή, επίσης, ανοικτή, και θέλω να ελπίζω, αποτελεσματική.

Σας ευχαριστώ».

ΔΕΥΤΕΡΟΛΟΓΙΑ

Θα μου επιτρέψετε να πω, κυρίες και κύριοι βουλευτές, ότι στην μακρά κοινοβουλευτική μου θητεία, έχω μετάσχει αρκετές φορές, δυστυχώς, σε συζητήσεις στο Εθνικό Κοινοβούλιο, όπου ζητήματα ζωής και θανάτου, ανθρώπινα δράματα, γίνονται αντικείμενο μιας πολιτικής συζήτησης με μεγάλη ευκολία. Θα μου αναγνωρίσετε, σας παρακαλώ πολύ, τουλάχιστον την ίδια ευαισθησία, με την καθεμιά και τον καθένα από σας, στα θέματα αυτά: στον σεβασμό της ανθρώπινης αξίας, και στην αυθόρμητη συναισθηματική και ηθική αντίδραση απέναντι σε κάθε πράξη, που έχει ως αποτέλεσμα τον θάνατο αθώων ανθρώπων και, ιδίως, τον θάνατο μικρών παιδιών.

Δεν θέλετε να προδικάσει η ελληνική δικαιοσύνη το αποτέλεσμα της έρευνας. Και δεν το προδικάζει. Δεν πρέπει να το προδικάσει όμως και κανείς άλλος που μετέχει σε μία πολιτική συζήτηση, δημοκρατική, κοινοβουλευτική. Εμπιστευόμαστε την ανεξάρτητη έρευνα; Και μάλιστα την εισαγγελική, δηλαδή την δικαστική έρευνα, γιατί στην Ελλάδα η Εισαγγελία ανήκει στην δικαιοσύνη. Αποτελείται από ισόβιους ανεξάρτητους δικαστές που δεν έχουν καμία επαφή με την εκτελεστική εξουσία.

Θα ερευνηθούν όλα τα περιστατικά και θα εφαρμοστεί αυστηρά ο νόμος. Επίσης, επιτρέψτε μου να υπογραμμίσω ότι η κυβέρνηση δια του Συμβουλίου της ΕΕ εκφράζεται εδώ με αυτά

που είχα την τιμή να σας πω εγώ. Αυτά που σας είπα, υπερκαλύπτουν τις δηλώσεις άλλων συναδέλφων μου που έγιναν τις προηγούμενες ημέρες. Άλλωστε μετά το δραματικό αυτό περιστατικό στο Φαρμακονήσι, λίγες μέρες μετά, στις 24 Ιανουαρίου, η κα Μάλστρομ είχε την ευκαιρία να συνεργαστεί στην Αθήνα και με τον κ. Δένδια και με τον κ. Βαρβιτσιώτη, τους Υπουργούς Δημόσιας Τάξης και Ναυτιλίας. Έχει μία πλήρη εικόνα για την άποψή τους.

Ναι δεν μπορούμε πράγματι να κατατάσσουμε σε διαφορετικές κατηγορίες ποιότητας, τους πρόσφυγες, τους μετανάστες, τους εκζητούντες άσυλο. Δεν μπορούμε να κατατάσσουμε σε κατηγορία κανέναν άνθρωπο. Η ανθρώπινη αξία είναι πάντα η ίδια. Είναι η βασική αρχή της ισότητας του κάθε ανθρώπου λόγω της φύσης του ως ανθρώπου. Κι αυτό αφορά φυσικά και τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, όλους μας.

Ο κ. Βαρβιτσιώτης που ανέφερα προηγουμένως, ο Έλληνας Υπουργός Ναυτιλίας, για όσους δεν ξέρουν ποιος είναι ο κ. Βαρβιτσιώτης, έστειλε ήδη επιστολή στον Επίτροπο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης και του δηλώνει την διαθεσιμότητα απόλυτης συνεργασίας των ελληνικών αρχών και με το Συμβούλιο της Ευρώπης. Συναντήθηκα σήμερα το πρωί, με τον Γενικό Γραμματέα του Συμβουλίου της Ευρώπης και συζητήσαμε με πρακτικό και συγκεκριμένο τρόπο για το πώς μπορεί και πρέπει να οργανωθεί η συζήτηση αυτή, η συνεργασία αυτή, με απόλυτο σεβασμό στις αρμοδιότητες και τις ευαισθησίες του Επιτρόπου.

Η κα Μάλστρομ έκανε στην αρχή της τοποθέτησής της μιας πολύ σημαντική διάκριση. Διαχώρισε τις επιχειρήσεις ελέγχου συνόρων από τις επιχειρήσεις έρευνας και διάσωσης. Και χαρακτήρισε το συμβάν στο Φαρμακονήσι επιχείρηση έρευνας και διάσωσης που διέπεται από πολύ γνωστούς κανόνες, είτε της Σύμβασης του Σικάγο είτε της Σύμβασης του Αμβούργου. Έχουμε ασχοληθεί πάρα πολύ στην Ελλάδα με τα ζητήματα έρευνας και διάσωσης, και για λόγους ανθρωπιστικούς αλλά και για λόγους σχετιζόμενους με την προστασία της εθνικής κυριαρχίας και των εθνικών κυριαρχικών δικαιωμάτων. Και συμφωνώ απολύτως ότι δεν μπορεί να υπάρχει καμία επαναπροώθηση πλην των προβλεπόμενων σε συμβάσεις επανεισοχής διαδικασιών.

Από την άλλη μεριά, η αλήθεια είναι ότι εάν η ΕΕ, με την Επιτροπή, με την FRONTEX, δεν παρέμβει αποτελεσματικά στα σημεία εκείνα από τα οποία ξεκινάνε τα πλοία, τα οποία εκμεταλλεύονται τον ανθρώπινο πόνο με αποτέλεσμα να κερδίζουν πολλά χρήματα οργανωμένες συμμορίες, δεν θα έχουμε αποτέλεσμα. Πράγματι το ιδεώδες θα ήταν να μπορούμε να εξετάσουμε αιτήσεις παροχής ασύλου στις ακτές από τις οποίες ξεκινούν αυτά τα πλοία που δεν σέβονται τους ανθρώπους που μεταφέρουν και τους εκθέτουν σε δραματικό και θανάσιμο κίνδυνο. Πράγματι θα μπορούσαν αποστολές της ΕΕ να εγκατασταθούν στις ακτές της Τουρκίας, της Λιβύης, της Αιγύπτου, και να κάνουν τον έλεγχο αυτό. Και πράγματι αν θέλουμε να δημιουργήσουμε μια νέα γενιά μηχανισμών, αυτούς τους μηχανισμούς πρέπει να τους δούμε να λειτουργούν όχι στα ευρωπαϊκά σύνορα, αλλά στα απέναντι σύνορα, είτε θαλάσσια είτε χερσαία.

Αυτό είναι μια συζήτηση που πρέπει να κάνουμε για μια ολοκληρωμένη πολιτική διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών. Αλλιώς θα είμαστε θύματα της βαθιάς ανισότητας που υπάρχει ανάμεσα στις χώρες του Νότου, τις μεσογειακές χώρες, τις χώρες που βρίσκονται στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, τις χώρες που έχουν χιλιάδες χιλιόμετρα ακτογραμμών, και τις χώρες βέβαια που είναι στην ευρωπαϊκή ενδοχώρα, και δεν έχουν τέτοιες πιέσεις.

Μιλάμε πάρα πολύ συχνά για αλληλεγγύη, μιλάμε πάρα πολύ συχνά για δίκαιη και αναλογική κατανομή των βαρών, αλλά οι πιέσεις είναι τελείως διαφορετικές και τελείως άνισες. Πιστεύω ότι όλοι εκφραζόμαστε με ειλικρίνεια, με ευθύτητα, και από την άποψη αυτή, η συζήτηση βοηθάει πάρα πολύ, πάρα πολύ, προκειμένου να βάλουμε τα πράγματα σε μια τάξη με σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή. Από την άποψη αυτή, προφανώς και ο καθένας αναλαμβάνει την πολιτική του ευθύνη και πρέπει να ομολογήσω κι εγώ ότι στη διάρκεια της

πολιτικής μου ζωής έχω πολλές πολιτικές ευθύνες. Ακόμη και για την παρουσία εκλεκτών συναδέλφων στην αίθουσα αυτή.

Σας ευχαριστώ πολύ».